

REVISTA FOTOGRAFICA DE CATALUNYA

REDACCIÓ - PROVENÇA, 287 - TELÉFON 71177

ANY. 2
NÚM. 8

GENER - 1934

Núm. 1 esgotat - núm 5, 5 ptes.

PREU DE SUBSCRIPCIÓ:

Un any ptes. 12'60
Sis mesos ptes. 7'30
Núm. solt ptes. 1'50
Núm. atrasat 2'50
Extranger ptes. 15

FRANCESC MACIÀ

ART de la LLUM, creat sota l'estimul de l'emoció patriòtica, per a contribuir a n'adreçar el nostre país, sobretot en aquest aspecte que ens és tan car de la fotografia, s'associa de tot cor al dol nacional per la mort de Francesc Macià, que, amb el seu sol títol, tan ben guanyat, de primer President de la Generalitat restaurada, ens era a tots un guia en la tasca d'impulsar Catalunya vers un total retrobament.

QUE ENTENEU PER OBRA FOTOGRAFICA INEDITA?

per Narcís Ricart Baguer

Avui per avui, l'únic i vertader interès que hem mou a respondre aquesta pregunta és la infinitat de precés que alguns amics s'han dignat fer-me verbalment i per escrit; la cabdal importància que l'assumpte té en sí, i, més que res, les diverses apreciacions que a diari es suggereixen respecte al valor intrínsec del mot INEDIT, tan àmpliament comentat i discutit arreu en matèria fotogràfica.

Per tant, doncs, amics i dilectes llegidors, permeteu-me que us assenyali quina és la meva opinió, sense, però, que amb ella jo vulgui fer-ne una nova llei, sinó ben al contrari, amb l'únic i exclusiu afany de posar en clar quelcom que alguns no saben, i que molts altres fan per manera d'ignorar segons les conveniències del moment.

Tots sabem a bastament que el que sempre s'ha fet constar en les Bases o Convocatòries dels Concursos fins avui celebrats, sols ha estat allò que per *tradició, rutina* o el que es vulgui, generalment acostuma a dir: «*les obres a presentar a aquest concurs, hauran d'ésser inèdites*». Doncs bé: al voltant d'aquests pocs mots (que en realitat no especifiquen ni concreten el que jo entenc que s'hauria de puntualitzar), el millor fóra posar de manifest, per mitjà d'uns paràgrafs curtíssims, *què s'entèn per obra netament inèdita*, o, millor dit, *on comença i acaba l'adjectiu "inèdit" en matèria fotogràfica!*

Però com sigui que, després d'haver regirat i llegit infinitat de llibres i més llibres, on creia trobar quelcom que a més d'orientar-me, puntualitzés amb certa amplitud o si més no en termes generals l'abast d'aquest mot o adjectiu (en tot allò que és tan natural i raonable), i no havent-ho llegit enlloc, i creient ensems complir amb un deure de companyonia entre una col·lectivitat conscient dels seus deures, he de fer present i alhora posar de manifest, que al meu modest criteri *entenc per obra netament inèdita aquella que no ha estat editada, premiada ni exhibida en cap Saló Internacional o lloc on pugui ésser coneguda pel públic*. Però, com que amb dir això sol no n'hi ha prou encara, perquè *no defineix concretament* el que em proposo aclarir, jo crec que en l'aplicació d'aquest mot o adjectiu *seran inèdites totes aquelles obres que per un atzar hagin estat mostrades, regalades i àdhuc venudes particularment, sempre i quan el seu posseïdor no les hagi exhibides en cap lloc on tingui entrada el públic*.

Ara bé: més d'una vegada s'han presentat també discussions respecte l'haver *fragmentat una obra ja premiada, exhibida o publicada*. Jo crec que aquestes fragmentacions *no es poden considerar mai inèdites sota cap punt de vista legal*, car si una obra ha estat *primer feta amb tota la seva extensió*, i després *s'ha fragmentat o viceversa, JA NO ES INEDITA*.

Altrament s'ha donat el cas moltes vegades d'impressionar més d'un clixé d'un mateix assumpte o punt de vista (ja per l'interès de guardar-ne el regust històric, folklòric o bé impressionant del moment que generalment es fa impossible repetir) jo crec *que dels susdits clixés sols en serà inèdit un*, però que si es dona el cas de que un mateix assumpte hom l'ha enquadrat dues, tres o cinc vegades, amb un xic de diferència del primer, *aleshores cada un d'ells serà diferent i, per tant, inèdit*.

Doncs bé, després de les suggerències ací exposades, jo crec que és arribada l'hora, amics, que hem de recapacitar i pensar què cal fer en l'avenir, davant del cas plenament viscut i que a continuació em permeto transcriure per a una més perfecta visió del que passa arreu del món fotogràfic català!

No fa gaires mesos que visitant junt amb uns bons amics un Concurs, tot d'una vaig trobar un individu (el qual té el do de posseir una memòria gens corrent) que amb una sinceritat i honradesa intatxables, i mai amb el desig de voler ferir en el més mínim el renom o vàlua de certs elements, digué a plena veu:

—Com? Aquesta obra també ha estat remesa aquí?

—Per què ho dieu? — vaig interrogar-lo.

—Senzillament! Perquè ha estat «premiada» i àdhuc «editada» en la Revista... tal.

—Voleu dir? Mireu que això és molt delicat! — vaig replicar-li.

—Tot el que volgheu, amics! Per a mi no és altra cosa que una *indelicadesa personal*! I us diré encara més: si algun dia teniu interès en comprovar el que us dic, no heu de fer més que fullejar aquella Revista, i alhora demanar-ne referències a l'Entitat... tal, i si els seus dirigents són com cal i volen complaure'us, el jorn que ens tornem a trobar, ja me'n sabreu donar raó!

... ..

Tant els meus companys com jo, en veure la forma en què parlava aquell aficionat, restàrem uns instants mirant-nos fit a fit, dubtant que fos veritat tot el que ens deia, amb un posat i un to de repugnància i dolor certament comprensibles... Però, per fi arribà l'hora en que ens decidírem esbrinar-ho. I tal dit tal fet! Les afirmacions d'aquell nou amic i noble aficionat (que pel vist mai no li ha estat infiltrada aquella indelicadesa que altres, per dissort seva, alguna que altra vegada ens han deixat entreveure en el camí que segueixen), resultaren ésser una veritat com un temple!...

Precisament, doncs, davant d'aquests fets lamentables, que es produeixen encara en un que altre lloc, jo crec *que es fa del tot imprescindible* redactar quelcom que privi que en el successiu es repeteixin, car a conseqüència d'ells se'n resent en gran part el progrés i l'enaltiment del nostre art! I dic això, perquè crec *una vegada més*, que ART DE LA LLUM (que vingué al món amb el ferm desig de fer obra positiva i fructífera i de vetllar tothora per a una màxima puresa de perfecció i acondicionament artístic en tot quant fos en profit de l'art fotogràfic i dels seus amants), procurarà per tots els mitjants legals possibles fer honor al seu lema.

Per tant, doncs, jo crec que el sistema més eficient per a posar a to a aquells *pobres d'esperit* que no volen seguir pel camí de la legalitat, fóra l'establiment d'unes condicions prèvies que concretessin detalladament *on comença i on acaba l'adjectiu o mot "INEDIT" en matèria fotogràfica*; d'aquesta manera tots els que sovint es proposen fer patota i que creuen que així, amb aquest innoble procedir, arribaran al màxim del camí que els ha de portar a una més o menys reconeguda consagració — repeteixo — que cal barrar-los-hi el pas amb unes lleis o poques paraules *que estableixin punt per punt què s'entèn per obra netament inèdita*; però si amb això i tot aquells elements inconscients i incapaços (artísticament parlant) de crear i produir quelcom de nou, continuessin dedicant-se a espigolar d'ací d'allà premis i llocs d'honor, dels quals amb legalitat no en són dignes, així com avui els seus noms resten anotats sols en els fulls del meu dietari, demà i *allí on fos necessari*, no tindria cap mica d'escrúpul en posar al descobert, entre les nobles rengleres d'artistes i amics que amb el seu ajut moral i material han fet que ART DE LA LLUM sigui avui amb plena dignitat l'obra regeneradora de la personalitat artística de la Fotografia a Catalunya.

Creient que restarà exposada en forma clara i precisa, una manera sana d'interpretar *el sentit inèdit d'una obra fotogràfica*, i considerant que aquestes suggerències hauran estat per a tots els amants de l'art fotogràfic quelcom profitoses, si els que es dignen redactar les Bases o convocatòries dels Concursos, les admeten i adapten, farem entre tots, més planer i fàcil el pas a tots els aficionats que prenen part a Concursos amb la major bona fe del món, alhora que ens estalviàrem un sens fi de controvèrsies i discussions que la major part de les vegades són les promotores de separacions o renyines personals entre artistes que amb el major amor i entusiasme practiquen aquesta branca d'art decoratiu, la qual per dignitat de tots jo crec que hem de procurar enaltir i divulgar *collectivament*, no sols en profit del renom adquirit pels nostres avant-passats i mestres d'avui, sinó que també per la nostra pàtria.

LA FOTOGRAFIA COM A MEDI D'EXPRESSIO ARTÍSTICA

per Maximilià R. Von Karnitschnigg

Trad. d'E. Puig

No és certament molt pròdiga la mare Naturalesa en dotar als éssers racionals de disposicions artístiques innates, i d'aquí que siguin molt poques, tal volta menys cada dia, les persones que vénen al món amb aptituds pròpies i rellevants i amb talent artístic per a poder dedicar-se més tard, amb profit, a la pintura o a qualsevulla altre de les Arts plàstiques o dels Bells Oficis; en una paraula, a tot allò que requereixi un veritable temperament artístic.

I així com els genis són veritables casos excepcionals i els talents preclars escasegen, les mitjanies constitueixen, pel contrari, l'element corrent.

Tots posseïm, en veritat, qualche disposició per a tal o qual especialitat, però d'això a que siguem aptes per a la creació de quelcom útil i beneficiós, hi ha una gran distància.

Existeixen també, és cert, un nombre respectable d'individus que no posseeixen habilitat manual suficient, ni condicions de cap classe per a dedicar-se al dibuix o a la pintura, però que, a manca d'aquestes qualitats, són dotats d'un gust exquisit i delicat que els mou a no resignar-se a prescindir en absolut de tota ocupació artística. Per a aquesta classe de subjectes la fotografia ofereix un ample camp d'activitat.

Per espai de molt temps no es vegé en la fotografia més que un efecte d'òptica obtingut per mitjà d'un procediment mecànic. Foren necessaris molts anys i l'aportament d'un esforç, no petit, per part dels elements interessats, per convèncer la gent que amb la fotografia se li oferiria també un horitzó amplíssim per a poder desenvolupar les activitats artístiques quan es pren seriosament l'afició i es disposa, quan menys, d'una petita dossi de bon gust.

A part i a més d'aquestes condicions, és també necessari que tot aquell que vulgui servir-se de la fotografia com a mitjà d'expressió artística, posseeixi un cop de vista que li permeti veure fotogràficament i d'una manera capaç de transmetre al cervell una reproducció exacta del que podrà obtenir amb la tècnica del clarobscur. Moltes vegades menyspreem motius que precisament per la seva senzillesa i clar deliniat de formes, es presten per a ésser reproduïts fotogràficament, cercant, en canvi, amb preferència, aquells que per la seva munió de detalls no agraden a l'aficionat expert, perquè sap molt bé que, així com el pintor, per exemple, pot prescindir de detalls a mida del seu gust, l'objectiu de la màquina els recull tots amb la més rigurosa minuciositat. La socorreguda excusa de que ja es remeiaran després les deficiències amb la tècnica de la positivació no és, en cap de les maneres, admesa; el fotògraf deu endegar-se-les de tal manera, en prendre la fotografia, que després no hagi de recórrer, en tot cas, més que a correccions de pur caràcter tècnic, quedant l'assumpte o motiu principal, així com els contorns, tal com els ha reproduït l'objectiu.

Això de revestir l'esquena dels negatius amb una capa de vernís mate, roig o groc, treient després el de totes aquelles parts que corresponguin al motiu principal perquè tot el demés quedi fluix i com embolcallat en tènue boira, és una mala costum passada ja de moda, que està, per antiquada, en oberta contradicció amb la moderna aspiració de reproduir el valor de les distintes tonalitats amb la major fidelitat possible.

Es verament espantós el que influeix la classe d'enllumenament en el caràcter general del motiu a fotografiar. Un assumpte, per exemple, que fa un instant no semblava gens interessant a causa de la fluixedat de la claror que l'enllumenava, al cap de poc temps ha guanyat de tal manera, per haver canviat el sol de posició, que ara produeix una magnífica impressió i convida a retratar-lo.

L'estudi d'un motiu no deu, doncs, limitar-se a considerar-lo pura i exclusivament des del punt de mira de la representació escarida, sinó que hi ha de tenir també present i conèixer amb tota exactitud quina és la classe d'enllumenació més convenient pel mateix.

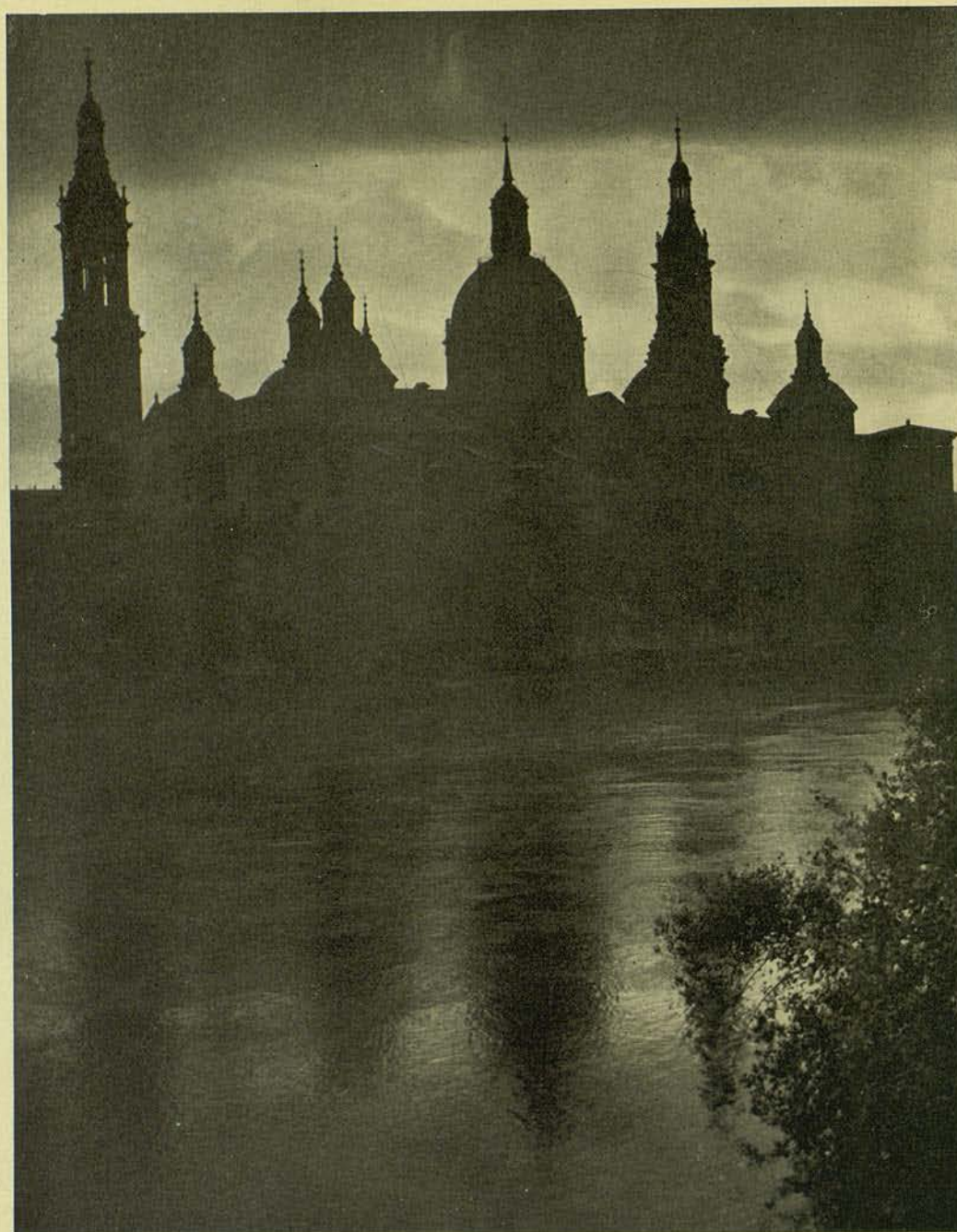

CAMI DELS ENAMORATS
BROMUR

J. MAS

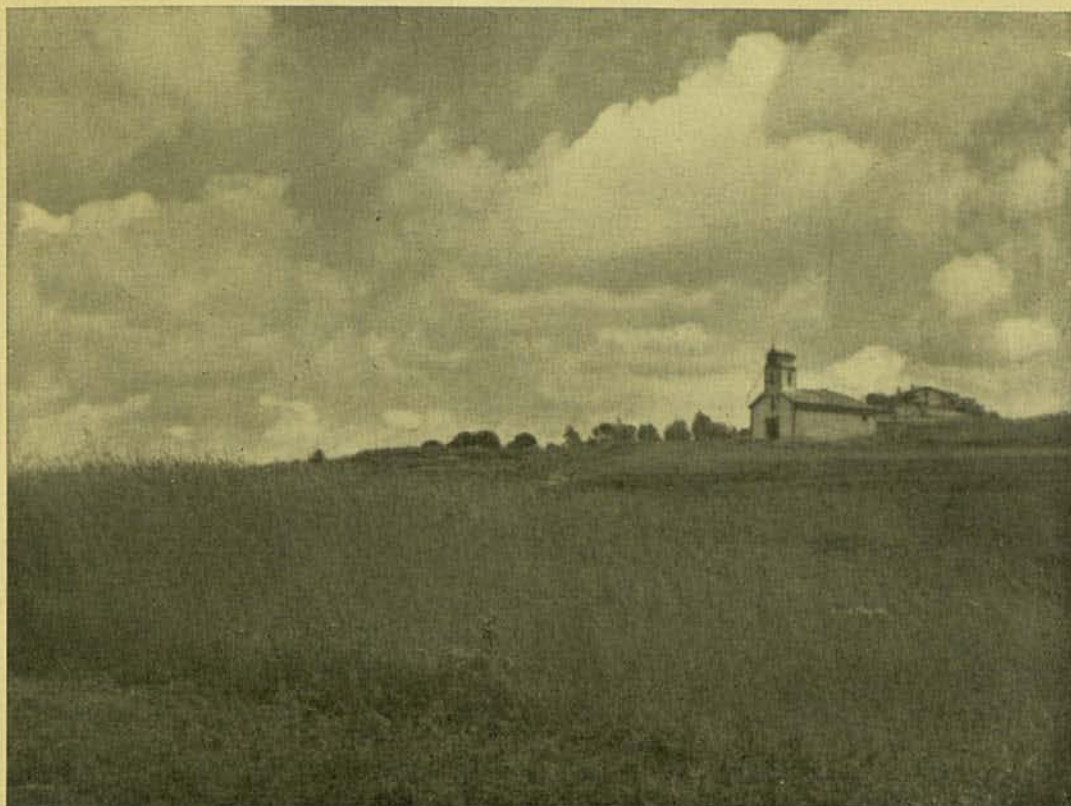

CONTRALLUM
BROMUR

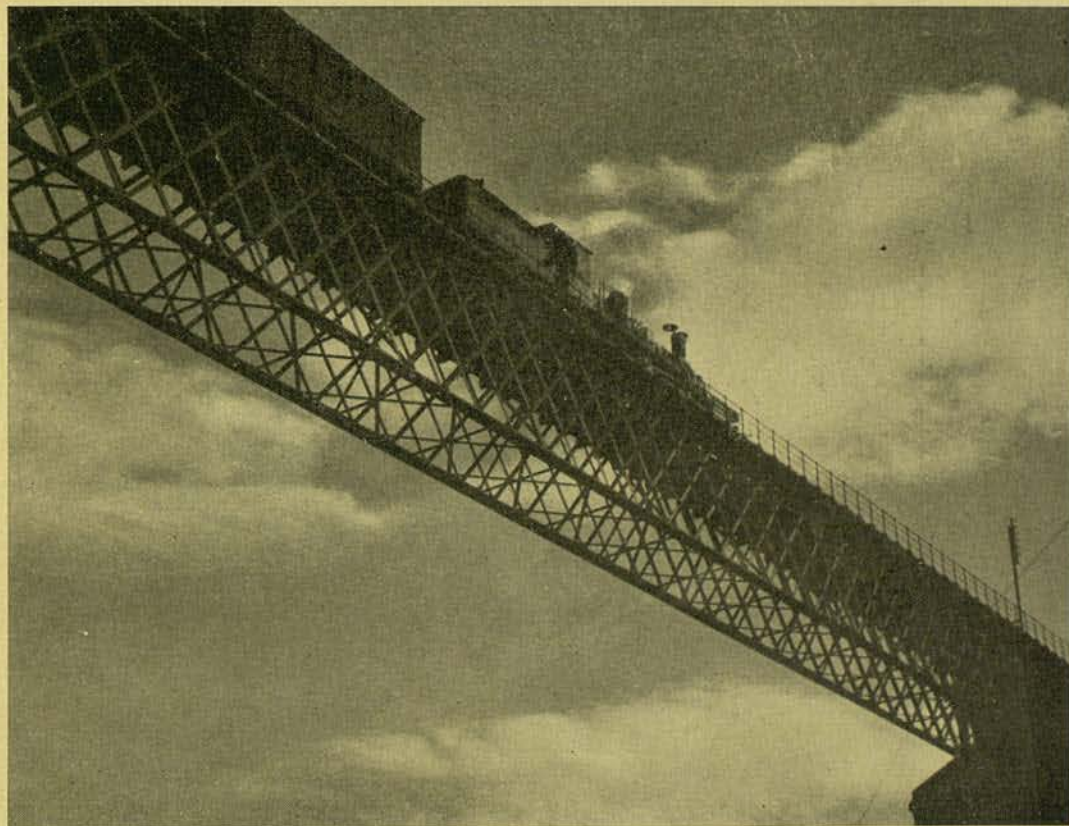
F. PERALES

PRIMAVERA
BROMUR

R. MARTÍNEZ ROGER

EL DE CARGA DE LES 6 1/2
BROMUR

R. GODÓ

PLACA 59

PLEGANT VELES
BROMUR

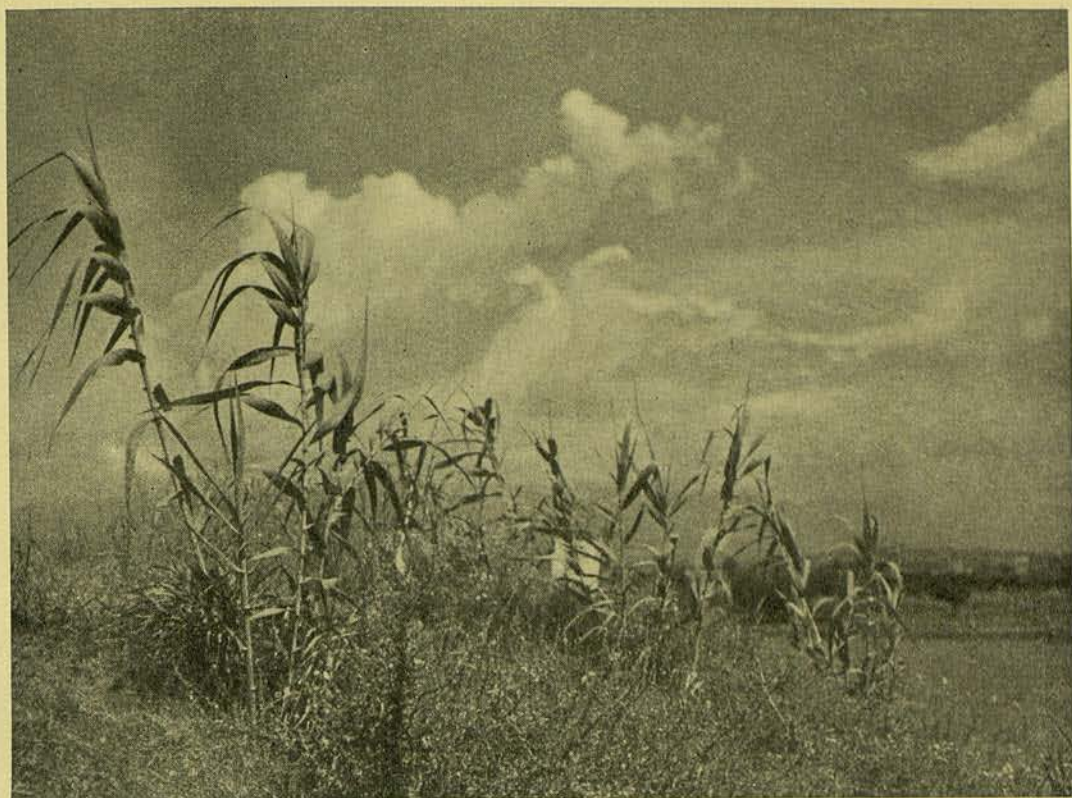
J. PORQUERAS

PLACA 60
CAMI RIBERENC
BROMUR

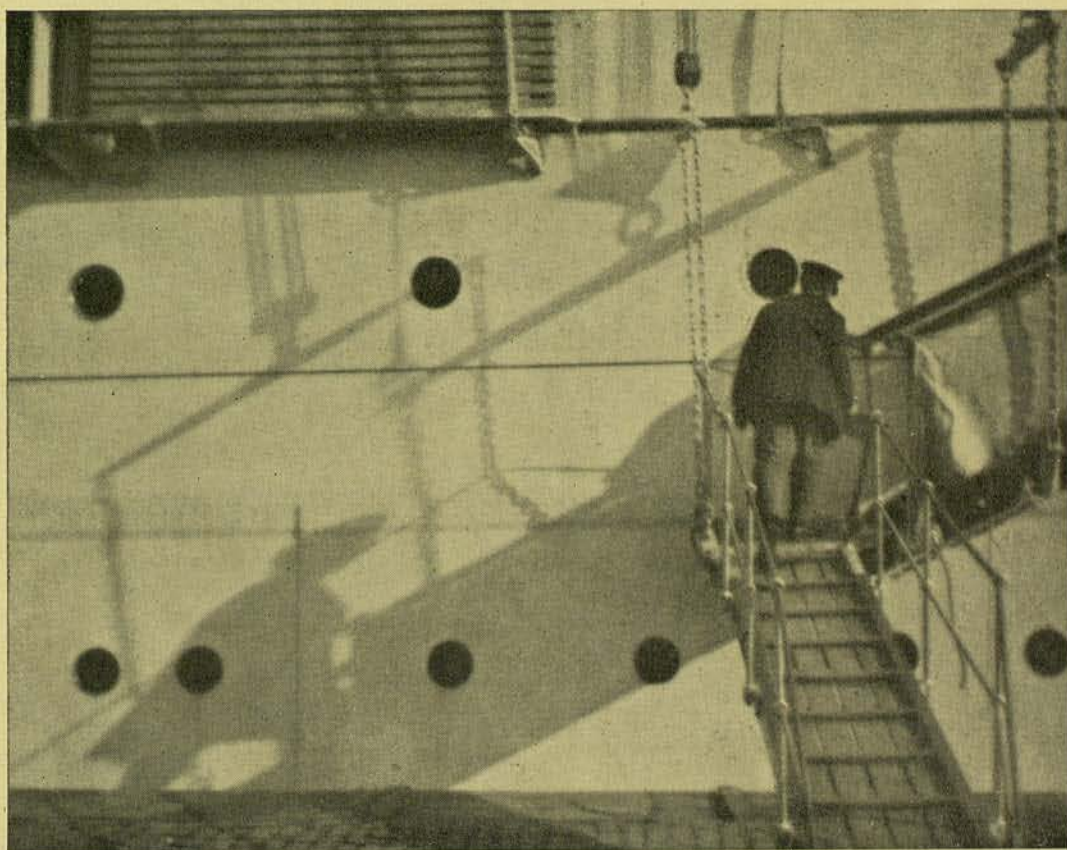
R. M. MARTÍNEZ

PAISATGE
BROMUR

J. TARRAGÓ

FANTASIA DE LLUM
BROMUR

E. AZNAR

PLACA 61

TEMPS PLUJÓS
BROMOTINTA

A. MIR

PLACA 62

MARINA
BROMUR

E. VALLSMADELLA

DE NIT...
BROMUR

R. LLADÓ

CARTAT
BROMUR

L. RIBERA FELIU

Mai no ens cansarem de repetir que els assumptes per a la fotografia deuen ésser el més senzills possible, amb el qual guanya considerablement la impressió d'unitat del conjunt. Generalment solen veure's en una fotografia tal varietat d'aspectes que atrauen, que el que la contempla veu atreta la seva atenció per tantes coses diferents, que no pot concentrar-la degudament en el motiu principal.

Amb molta freqüència pregunten els aficionats a la fotografia que és lo que deu entendre's per «motiu» en el lèxic d'aquest meravellós art. Per a respondre amb precisió a aquesta pregunta, haurien de posar-se varis exemples; però responent d'una manera general pot dir-se que «motiu» és tot allò que es presta per una representació gràfica. Unes vegades és una persona, altres un objecte de la Naturalesa o un fenomen atmosfèric o meteorològic, com la pluja boira, tempesta, nevada, sortida o posta de sol, cel amb núvols, etc., quan no un senzill efecte de llum, un raig lluminós, per exemple, que es fica en un recó tosc, un edifici interessant, una senzilla flor, un bodegó, una escena de carrer o deportiva, i així per l'estil. Aquells que no tinguin el necessari discerniment per l'apreciació instintiva d'un «motiu» fotografiable, artísticament considerat, deuen entrenar-se en aquest sentit mitjançant la contemplació assídua d'obres d'art i fixant-se atentament en la manera com són reproduïts els «motius» en les revistes artístiques i fotogràfiques.

D'aquesta manera s'aprenen al mateix temps varies coses, entre elles com s'han de col·locar en un paisatge els éssers vivents, persones o bèsties que han d'animar-lo, de donar-li vida; com s'harmonitza un primer terme no destacant-lo massa; com s'assoleix concentrar l'atenció de l'espectador en el pla mig del quadro, que sol ésser el que tanca el motiu veritable, i, finalment, com es representa el fons, l'horitzó, amb la seva perspectiva d'espai, a fi de que el quadro dongui la deguda sensació de profunditat i harmonia.

En veure amb quina nitidesa està reproduït el cel en les obres mestres de la fotografia, comprendrà de seguida l'aficionat estudiós que deu dedicar al cel tota la seva atenció, ja que aquest desenvolupa un paper importantíssim en la fotografia de paisatges.

Amb tota la intenció hem esmentat els paisatges per ésser els motius predilectes de l'aficionat. En aquest, com tampoc en cap altre dels camps de la fotografia, no s'hi ha de descuidar l'estudi ni l'exacta apreciació del valor de les distintes tonalitats. La majoria de les plaques fotogràfiques ofereixen alguna tendència a la duresa d'imatge i no són bastant perfectes per ço que atany a la reproducció ben ponderada del valor dels tons, això a part de que la seva sensibilitat als distintes colors de l'espectre solar és molt altre que la de l'ull humà.

En contemplar un objecte colorejat, els primers tons que fereixen la vista són el vermell, groc i verd clar, per quina raó anomenen aquests colors amb el nom de «tons calents», essent, en canvi, «tons freds» el blanc i el violeta. La placa fotogràfica, pel contrari, ens representa el groc com un color mort i tan fosc com el negre, i el blau amb una claredat exagerada, el mateix que si fos blanc. Encara quan hom s'esmera en remeiar aquest inconvenient per mitjà de l'ús de plaques ortocromàtiques i filtres grocs, únicament assoleix reproduir el valor dels tons d'una manera irreprotxable quan no són en extrem discordants entre sí. Això origina una representació antinatural del conjunt que s'ha de procurar evitar en lo possible.

Si en anar a treure una fotografia l'aficionat s'esforça en observar, per un cantó, les regles generals de la composició i per altre el que li dicti el seu bon gust; si sap calcular prudentment el que pot donar-li de sí la tècnica fotogràfica i s'esmera, a més, en procurar que la vista posseeixi una bona perspectiva, si no descuida cap d'aquests detalls, repetim, pot dir-se que posa de la seva part tot quan manca per assolir un bon resultat; un treball ben fet i artístic.

El mateix pot dir-se respecte a la tècnica de la positivació i tiratge de còpies. Sobre aquest particular és molt corrent l'error de creure que únicament poden aconseguir-se proves artístiques recorrent a determinats procediments de tècnica molt complicada, com les fotogomes, els carbons, la foto-

pintura, el bromoli, etc. Això no és cert; inclòs les més senzilles ampliacions damunt paper bromur, si es fan amb absoluta netedat i s'assoleix una bona ponderació de tonalitats, poden donar resultats immillorables des del punt de mira artístic, segons veiem en els magnífics treballs d'aquesta classe amb els que tanta fama han sabut conquerir-se els anglesos i americans.

S'ha d'advertir i tenir en compte que molts papers al bromur donen proves quelcom dures, en quines els contrastos entre llum i ombra són massa dissonants, desapareixent d'aquesta manera la magnífica gama de semi-tons. Mitjançant un revelat curosament conduït, pot suavitzar-se perfectament aital duresa.

El tamany d'una vista o quadro exerceix també, certament, no poca influència en l'efecte de la mateixa. Les fotografies obtingudes amb un aparell de reduïdes dimensions, per gran que sigui el llur mèrit artístic no poden apreciar-se com és degut en una prova ordinària, sinó que les més de les vegades s'ha de fer una ampliació convenient, que tampoc ha d'alcançar les enormes proporcions que solen donar-se pel procediment de la goma bicromatada. El motiu petit, el preferit de tots, és d'efecte superb, ampliat senzillament al tamany de 18 per 24 centímetres.

Si es creu convenient i adequat al caràcter del quadro, pot també procedir-se al viratge de la prova al bromur, quina tonalitat gris negrosa no es compagina sempre bé amb tots els motius; però únicament han de donar-se viratges molt senzills i de tons no massa vius.

Si l'aficionat domina la tècnica de la goma bicromatada, o d'algun dels procediments dits de les tintes grasses, pot, naturalment, apreciar molt millor, durant el treball, el valor dels diferents tons, armonitzant-los entre sí, i fins, si fa falta, corregint-los per a que resultin més exactes.

Si el que venim denominant aficionat, cerca en la fotografia un mitjà per a dedicar-se a una ocupació artística, una vegada vençudes les primeres dificultats de la pràctica correcte de la tècnica, no han de mancar-li mai nous motius o assumptes que estimulin el seu gust i la seva afició.

Diguem, per acabar, que perquè la fotografia resulti un veritable plaer i no arribi a cansar, s'ha de veure en ella quelcom més que un innocent passatemp o un esport propi de gent jove, de nens quasi, els qui, per efecte de la llur edat i inexperiència, no poden fer, de moment, més que fotografies sense cap classe de pretensions.

(De la revista *Agfa*, núm. 11-1927)

NATURES MORTES

per R. Alcalà Coma

Es aquest un gènere que molts aficionats deixen de banda, no perquè no en sentin l'atracció, sinó perquè el creuen ple de dificultats.

Nosaltres no ho creiem pas així i això és el que anem a demostrar.

Naturalment que cal tenir una visió més o menys estètica per tal de saber agrupar els objectes que han d'integrar la natura morta, però esdevé el mateix en relació al paisatge, figura, etcètera, ja que si hom no és capaç de compondre amb un mínim d'èxit uns objectes, tampoc ho és de saber veure la fotogènia d'un paisatge o d'una figura.

Ara bé, un dels mitjans de què disposem per a la reproducció d'objectes inerts és la llum artificial. Amb ella podem donar tota mena de matisos en clar-obscur a l'objecte escullit, quasi sempre amb gran avantatge a la llum natural, puix aquella ens és més sotmesa al nostre caprici.

El motiu d'aquest article no és el de donar cap lliçó de composició al lector, car és criteri que això no s'aprèn, sinó que s'ha de sentir; per tant passarem a orientar respecte a la manera de treure el màxim partit d'aquest mitjà que és la llum artificial.

En primer lloc ha de preferir-se un material negatiu pancromàtic, ja que, com tothom sap, és l'únic que dona el valor corresponent en blanc i negre a tots els colors. Aquest material negatiu hauria de tenir una alta sensibilitat general (26° Sch.), puix en aquest cas obtindríem menys dureses que amb material poc sensible.

Passem ara a la llum.

El focus ha d'ésser d'un màxim de 75 vats, que tindrà una pantalla forma embut a fi de dirigir-lo on es vulgui; aquesta pantalla pot ésser de cartolina o de qualsevulla altre material, però sempre blanc o argentat.

La bombeta de 75 vats, millor opal, ha d'ésser de les dites «nitra», la llum de les quals, molt rica en raigs grocs, ens estalvia el filtre.

La relativa poca potència del focus de llum és precisament la que ens posa en condició d'aprofitar-la fins al màxim, puix ens veurem obligats a donar una exposició que, combinada amb el diafragma, procurarem que sigui el més llarga possible.

Posem, per exemple, una exposició de 35 segons, amb F.8, d'un objecte que volguem enllumenar de dreta a esquerra per a poder obtenir dos efectes de la llum. Aquesta exposició la dividirem en 20 segons a la dreta, 10 a l'esquerra i 5 que necessitarem per traslladar el focus lluminós d'un costat a l'altre, sense obturar l'objectiu.

Vejam què aconseguim una llum a la dreta doble de la de l'esquerra i un lleuger enllumenament a tots els recons i reconets que es troben dintre el camp de l'objectiu degut als cinc segons que hem necessitat per traslladar el focus lluminós d'un costat a l'altre. Aquests cinc segons poden distribuir-se d'una manera uniforme, passant el focus de llum a una mateixa velocitat o intensificant-la allà on més ens convingui, cosa que ja haurem calculat premeditadament, abans d'impressionar la fotografia.

Tot això ha de fer-se sense precipitació, car que no n'hi ha cap necessitat, ja que, en una exposició de 35 segons, no vindrà d'un segon més o menys.

Amb aquesta lleugera explicació creiem que n'hi haurà prou per endevinar el sens fi de combinacions que poden fer-se, tals com llums zenitals, combinades amb contrallums, de front, etcètera, amb una sola llum, que, entre altres avantatges, ofereix la d'aconseguir un major relleu en les reproduccions de què hem tractat.

LA UTILITAT DEL TRÍPODE

per R. Martí

Per molts aficionats moderns, posseïdors dels aparells de mà, «dernier cri», consumidors de les plaques ultra-sensibles i conreadors de la instantània, quant més ràpida millor, el trípod no és altra cosa que un atuell inútil, del qual és més còmode prescindir.

Caldrà, doncs, sortir en defensa dels tres-peus, abans que la fòbia dels ultra-moderns hagi soterrat del tot a aquest, per a nosaltres, company indispensable.

Començarem per dir que no comprenem aquesta dèria tant en ús avui dia, de portar-ho tot per la «tremenda», de no acceptar, en un mot, més que criteris tancats i exclusivistes, situant-se sempre en els extrems, enlloc d'adoptar una posició intermitja, correntment la més encertada i lògica.

Reconeixem que per a varis assumptes en ple aire, així com per resoldre certes perspectives de visió relativament nova, l'espontaneïtat i per tant la instantània a tot drap s'imposa; però, queden infinitat de subjectes interessants fóra del marc citat, que, sense una netedat absoluta, especialment amb els aparells de grandària ultra-petita és impossible de treure'n partit.

El fotògraf de reportatge, el que cerqui temes en les multituds, mercats, etc., etc., que prescindeixi del trípod, sempre que compti amb un pols segur i amb excellent cop d'ull; però l'aficionat que ha de compondre o fer «poses» o bé instantànies una mica perllongades, un quin de segon, per exemple, com és possible que obliidi el tres peus?

Els objectius actualment són extra-lluminosos, cert, però, també és veritat que aquesta lluminositat guarda una raó inversa amb la profunditat de focus: per tant, si es necessita una netedat de plànols una mica extesa, hom està obligat a diafragmar i conseqüentment a renunciar a la tan lloada lluminositat. Hom hi haurà d'augmentar la «pose», la instantània ràpida, per tant, no serà possible i, sense trípod, el clixé esdevindrà més o menys «fluat».

D'altra part molts no fruïm d'un pols excellent, i nosaltres, per exemple, el cinquanta de segon és la instantània més lenta que podem usar quan no ens servim del trípod. Aquest facilita, a més, l'enquadrat de la prova, l'estudi dels contrastos, el repartiment de les línies principals del subjecte, éssent tots aquests punts de vista un bon auxiliar.

Poden prescindir del trípod els aficionats que agafen la fotografia com

una febre, atrets més per la seva part esportiva, acció i «record» de quantitat que a l'altra, tota meditació i estudi de l'obra a crear; poden també alliberar-se del treball de dur-lo, els que, mirant-se la producció fotogràfica des d'un punt de vista exclusivista, no volen dedicar llurs activitats a altres assumptes que els de moviment i petits detalls, fills de l'ocasió; però els creadors conscients de l'Art de la llum mai no han d'abandonar aquest bon company.

CURSET ELEMENTAL

de

FOTOGRAFIA

per Rafael M.ª Martínez

Procediment positiu. Diverses menes de positiu.

Per tal de tenir la reproducció monocroma dels objectes fotografiats amb la mateixa relació de valors que ells presenten, és a dir, les tonalitats fosques en tons obscurs, vers al negre, i les llums en gama clara, és precís de traspasar la imatge negativa, que, com ja hem vist, conté dites valoracions invertides, damunt un altra capa d'emulsió preparada sobre un determinat suport, que pot ésser paper, cartró o vidre. Aquesta operació coneguda amb el nom de positivitat, es pot fer damunt papers a ennegriment directe, papers a imatge latent, damunt plaques diapositives o per mitjà de qualsevol dels suports esmerçats en els procediments dits pigmentaris. Deixant de banda aquests darrers, que surten del caire elemental d'aquest curset i els quals seran tractats mantes vegades en aquesta mateixa revista, descriurem breument les operacions a seguir en els altres tres casos.

Papers a ennegriment directe.

Sota aquest títol es comprenen els papers salats, a l'albúmina, citrat i celoidina, éssent el paper citrat el que ha predominat, del tipus dit auto-virador, perquè porten en llur emulsió l'or necessari per al seu viratge, i per tant pot suprimir-se aquesta operació essent suficient un simple fixat.

Collocarem el clixé en la premsa d'imprimir, de manera que la part del vidre rebí la llum. Posarem una fulla de paper citrat en contacte amb la placa o pel·lícula, de faisó que ambdues emulsions es toquin. Tancarem la premsa i farem l'exposició a la llum del dia. Exposarem al sol, si el negatiu és contrastat i a l'ombra en cas que sigui normal o suau. De tant en tant anirem observant la impressió — en aquests papers la imatge és visible — fins que arribi a assolir una intensitat lleugerament més pronunciada que la que volguem que tingui la imatge acabada. Aleshores es tracta la fulla de paper en el següent bany de fixat:

Aigua, 500 centímetres cúbics; Hiposulfit de sosa, 150 grams.

La duració del fixat és de 5 a 10 minuts. A major duració del bany el to és més fred i viceversa. Igualment, si concentrem més el bany, el to serà més fred, i, pel contrari, més diluït donarà els tons més calents.

Després del fixat es renta durant una hora en 8 o 10 aigües i es posa a assecar.

Aquests papers han perdut quelcom de la seva acceptació, per no permetre l'engrandiment, avui dia tant necessari en vista de les grandàries reduïdes que hom esmerça en els aparells i també per raó de la seva inestabilitat, donant-se, en general, la preferència als papers a imatge latent.

Papers a imatge latent

Són aquests papers els bromurs i cloro-bromurs. Els primers donen tons freds i es presten millor a l'ampliació que els segons, que, en canvi, donen tons calents, molt agradables a la vista. La impressió, quan es tracta de proves per contacte és la mateixa que en el cas anterior, solament que hom empra la llum artificial, essent preferible l'elèctrica, per la seva constància. A 50 centímetres d'una bombeta de 25 bugies, l'exposició serà de dos a tres

segons per a un clixé normal i paper bromur corrent.

De totes maneres és difícil donar una idea i el millor és treballar sempre amb la mateixa font lluminosa i a la mateixa distància, procurant usar papers de sensibilitat semblant. Els cloro-bromurs solen ésser de 6 a 20 vegades més lents que el bromur.

Una vegada impressionats els papers bromurs i cloro bromurs la imatge resta invisible, i és necessari revelar-la mitjançant els banys següents:

Per als papers al bromur (1):

Aigua, 100 c. c.

Bany M., 10 c. c.

Bany H., 15 c. c.

Bany C., 13 c. c.

Sol. bromur potassa al 10 per 100, 6 gotes.

Si algun paper tingué tendència a agrisar-se en els blancs, pot augmentar-se la dosi de bromur fins a 10 gotes.

Per als papers al cloro-bromur:

Aigua, 100 c. c.

Bany M., 10 c. c.

Bany H., 20 c. c.

Bany C., 21 c. c.

Sol. de bromur de potassa al 10 per 100, 10 gotes.

L'exposició per aquestes dues classes de papers ha d'ésser calculada de forma que el revelat quedi llest entre un minut i mig a dos minuts per als bromurs i entre 45 segons a un minut en els cloro-bromurs.

Una vegada revelats i sense necessitat d'esbandir-les, es fixen en el bany fixat que vàrem donar pels negatius (2).

El fixat ha de durar uns 15 minuts. Una vegada les proves en el fixador poden veure la llum blanca sense velar-se. La col·locació dels papers en la premsa i el revelat ha de fer-se a la llum vermella clara o llum taronja (groc fosc). Després es renten durant una hora en 8 ó 10 aigües diferents i es posen a assecar.

---

(1) Les solucions de reserva M-H i C es troben descrites en el número 4 d'aquesta revista, pàgina 37.

(2) Vegeu el número 5, pàgina 45.

ACTIVITATS

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA ICARIA

A l'objecte de divulgar amb la màxima amplitud possible tots els procediments fotogràfics que avui estant en boga, aquesta entitat, corresponent tothora als precés fets per diversos consocis, està enlestint els tràmits per a organitzar pel proper mes de febrer un CURSET GENERAL DE FOTOGRAFIA, el qual anirà a càrrec de reconegudes signatures de vàlua, i del qual en el proper número s'en donarà el detall per a millor coneixement dels susdits associats i també de tots aquells que els puguí interessar en profit de la seva formació artística i àdhuc personal.

Avancem però, que dit Curset, serà completament GRATUIT.

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA DE CATALUNYA

L'Agrupació fotogràfica de Catalunya ha fixat pel dia 20 de gener, la inauguració del seu X Concurs Anual. L'exposició restarà oberta fins el 3 de febrer en què hom procedirà al repartiment de premis i seguidament davant a la clausura.

SECCIÓ FOTOGRAFICA DE LA SOCIETAT IRIS

La Secció fotogràfica de la Societat Iris de Mataró, el dia 24 de desembre passat inaugurarà el seu primer concurs fotogràfic dedicat a Mataró i Costa de Llevant en la que només hi pogueren prendre part els aficionats de dita costa desde Barcelona per amunt.

Ens plau moltíssim felicitar cordialment la Junta Directiva de la Secció fotogràfica de la mencionada entitat per l'èxit obtingut en el seu primer concurs en el que s'han recollit més de 300 fotografies, algunes de les quals són de molt bon gust i d'un meritíssim art fotogràfic, que serviran per a encoratjar a n'aquests simpàtics aficionats a obtenir un major èxit en el seu segon concurs.

AGRUPACIÓ FOTOGRAFICA « Saint-Víctor »

14 de gener. Sortida fotogràfica al Parc de Montjuïc. Lloc de reunió: Passeig Fabra i Puig matí 6'40.

19 de gener. Curset del procés «VIRATGES» a càrrec del consoci Sr. Castells. A dos quarts de deu de la nit.

28 de gener. Excursió fotogràfica a Mollet del Vallès. Lloc de reunió: Estació del Nord 6'25 matí, retorn al migdia.

AVIS

Degut a les actuals circumstàncies, s'ajorna la data d'admissió d'obres per al II Concurs anual, fins el dia 26 d'aquest mes.

ART de la LLUM a l'estranger.

Una opinió de pes alemanya.

Creiem d'interès pels nostres lectors reproduir ací la traducció d'una carta, que ha rebut un dels nostres companys de redacció dirigida pel professor jubilat Fritz Schmidt, autor de nombrosos tractats sobre fotografia i antic director del Institut fotogràfic de l'Escola Politècnica de Karlsruhe in Baden. Diu així:

«Amb la remesa del número de Novembre de vostra revista ART de la LLUM m'heu donat una gran alegria pel qual us dono les més expressives gràcies. Felicito a V. i a les societats catalanes de fotografia amateur per la publicació d'aquesta revista queestic segur trobarà arreu el millor acolliment. El sacrifici que una tal empresa requereix és de la més gran gratitud i espero que serà recompensat amb la més gran difusió com llarga vida de la revista. Amb això bon èxit. Amistosos saludos i, bona llum!

Vostre, F. Schmidt.